

# Құтыру



## Жоспары:

**I. Кіріспе** Құтыру-жедел вирус ты  
нейроинфекция.

**II. Негізгі бөлім** а) Құтыру ауруының  
жіктелуі, этиологиясы, патогенезі. б)  
Құтыру ауруының алдын алу және  
күресу жолдары.

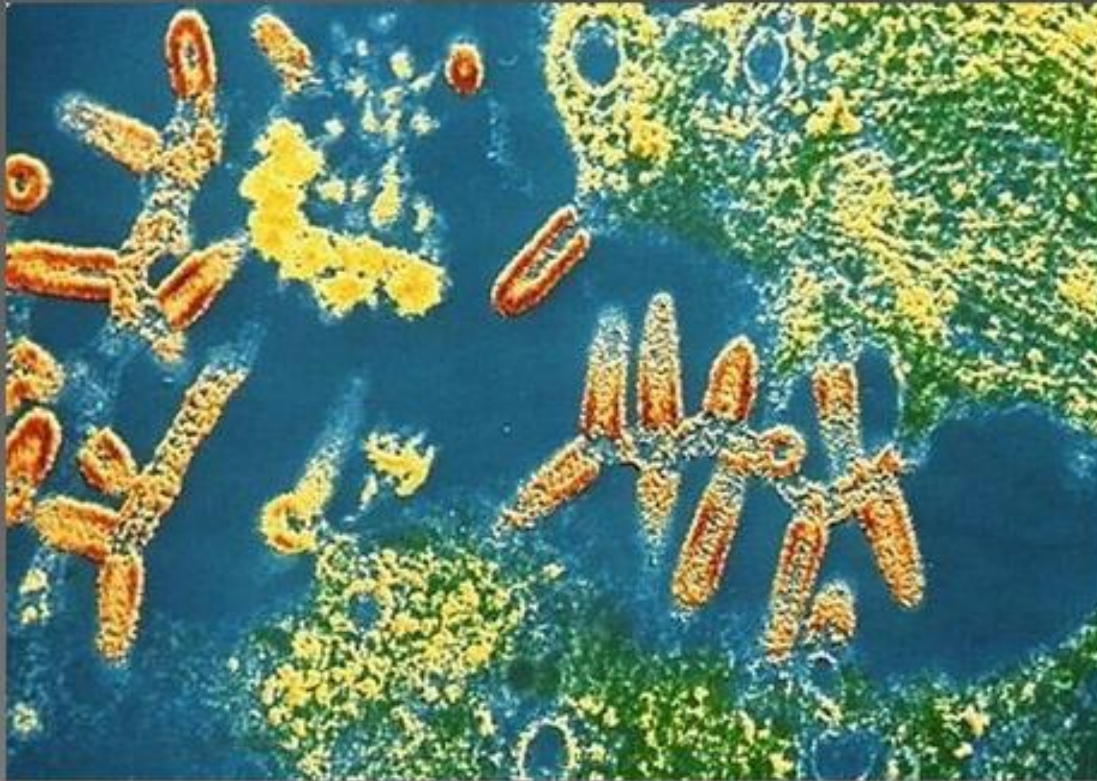
**III. Қорытынды**

- ◎ **Құтыру** – орталық ми-жүйке жүйесін зақымдайтын аса қауіпті жұқпалы ауру. Бұл індетпен адам және барлық мал түлігі ауырады. Индет қоздырғышы сау адамға және малға құтырған иттен, қасқырдан, түлкіден, қарсақтан, мысықтан сілекей арқылы жұғады. Аурудың тез өршуі жарақаттың тереңдігі мен ондағы вирус тың мөлшеріне тығыз байланысты.



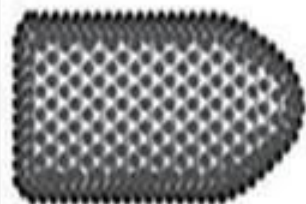
- **Этиологиясы.** Қоздырғышы – *Neurorhynchus rabid* – рабдовирус тұқымдастығына жататын вирус, оқ тәрізді пішінімен сипатталған. Нейротропты вирус. Вирустың аминоқышқылдарының құрылымы және кезектік орналасуы желанның нейротоксиніне ұқсайды. Вирионның көлемі нм, құрамында РНҚ бар. Суық құтыру вирусын өлтірмейді, қатырғанда тіптен қасиетін поймай айлар, жылдар бойы сақталады. Жоғары температураға сезімтал - 50° - 1 сағатта, 55° мин., 100° - 2 мин. Кептіруге, ультрафиолетке, күн сәулесіне төзімділігі аз. Сулема, лизол, карбон қышқылы, хлорамин вирус ты жояды, ал этанолдың әсеріне төзімді. Вирус жылықанды жануарлар, құстар үшін патогенді. Вирустың 2 түрі бар – далалық және фиксацияланған. Фиксацияланған вирус сілекей мен берілмейді, тіндік торшаларда, тауық эмбрионында көбееді, вакцина алу үшін қолданады. Құтыру вирусының вируленттілігі әр түрлі – қасқыр мен иттің вирус вируленттілігі жоғары: жылқы, сиыр, қой, адам вирусының вируленттілігі – төмен.

# Қоздырғышы



Вирустың  
аминоқышқылдарының  
құрылымы және кезектік  
орналасуы жыланның  
нейротоксиніне ұқсайды.  
Вирионның көлемі 70-170  
- 110-200 нм, құрамында  
РНҚ бар.

# ҚҰТЫРУ: белгілері мен емдік шаралары



НЕГІЗГІ  
ТАСИМАЛДАУШЫСЫ



түлкі

қасқыр

Құтыру – аса қауіпті вирусты инфекциялық ауру.  
**АУРУ ҚОЗДЫРҒЫШЫ** – сілекей, көз жасы және несепте кездесетін нейротроптық вирус пен радионуклейнді қышқылдар болып табылады.



шиөбөрі

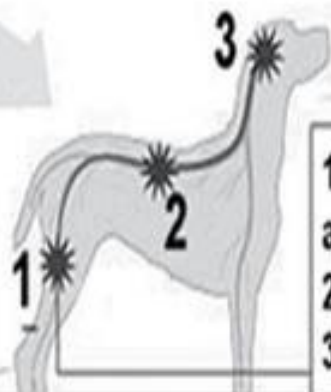
жанат

борсық

жарқанат

ИТ

Ұзақтығы –  
6-11 тәулікке дейін  
созылады



1. Вирус жүйке жүйелері арқылы тарайды
2. Жұлынға әсер етеді
3. Бас миын



АДАМ  
Аурудың  
белгілері



Басы, кеудесі, жұтқыншағы,  
тұла бойы ауырып,  
тітіркенушілік пайда болады



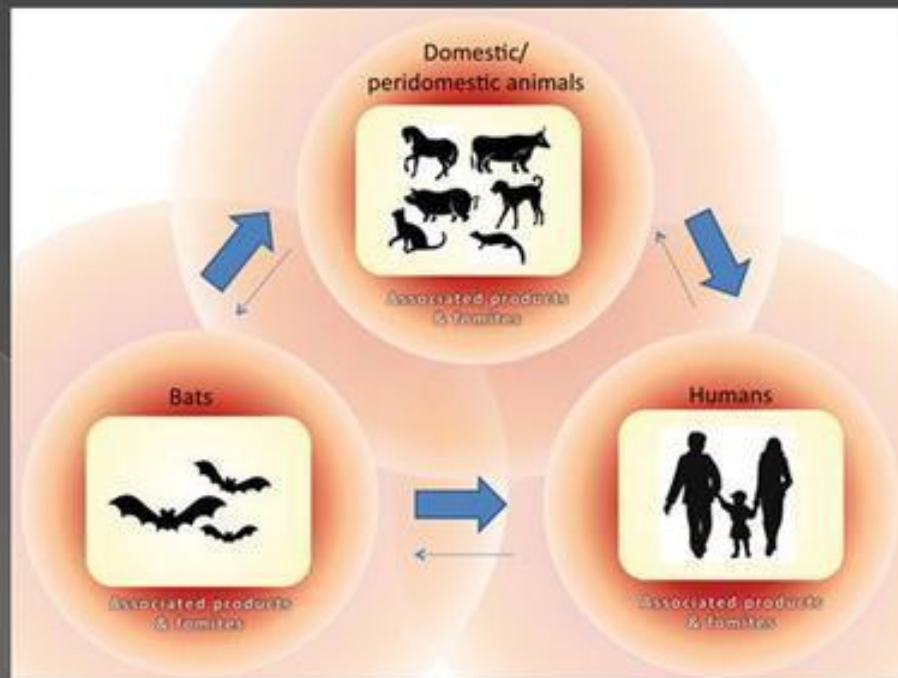
Ұйқысы бұзылады, тынымсыз-  
данып, судан, жарықтан, жел-  
ден қорқады



Тыныс алуы ауырлап, көк  
тамырларының қызметі на-  
шарлап, жүрек жұмысын  
тоқтатады

ҚҰТЫРУДАН ЖЫЛЫНА:







A woman with dark hair, wearing a white lab coat and glasses, is shown from the side, kissing a brown dog on the cheek. The dog is looking up at her. The background is a blurred indoor setting with greenery.

◎ Эпидемиологиясы.

◎ Аурудың көзі және резервуары – жабайы және үй жануарлар – түлкі, қасқыр, енот тәрізді иттер, борсық, қоян, аю, жабайы ешкі, жарқанат, кеміргіштер, жылқы, ірі қара мал, ұсақ қара мал, түйе.

Берілу жолдары

- › Контактілі - жануарлар адамды тістеп және сілекейлеген кезде вирусты жұқтырады.
- › Аэрогенді
- › Алиментарлы
- › Трансплацентарлы

○ **Патогенезі.** 1. Жұқтыру статусы.

2. Қоздырғыш организмге енгеннен соң жүйке жолдарымен, периневральді кеңестік бойынша ОЖЖ-не жетіп сұр затына жана лады. Вирустың таралу жылдамдылығы 3 мм/сағ.
3. Көбею статусы – вирус мидың, жұлынның нейрондарында көбееді. ОЖЖ зақымдап – энцефалит демиды.
4. Нейрогендік диссеминация - периневральды жолдарымен перифериялық жүйке жүйесіне тарап септиневрит шақырады. Периневральды жордан басқа, лимфогенді және гематогенді жолдарымен бүкіл организмге тарайды.
5. Сілекей безіне жетіп жүйкелік ганглийлерінде жабысып – фиксацияланады, сілекей арқылы бөлінеді.
6. ОЖЖде дегенеративті өзгерістер дамып параличтердің әсерінен ауру өліммен аяқталады.

- **Патанатомиясы.** Жедел іріңді емс шашыранды энцефаломиеелит.
- ОЖЖ-де рабиялық түйіндер – ұсақ тамырлар төңірегінде мезенхимальды-гликозиды инфильтрата пайда болады.
- Жүйке жасушаларында, әсіресе гипокампта (сілекей бөлетін және тістейтін орталықтардың қасында) арнайы цитоплазматикалық қосындылар – Бабеш-Негри денешіктері анықталады.
- Ішкі ағзаларда гиперемия, қанға толық толпы, нүктелік қан құйылуы анықталады.

- ◎ **Клиникасы.** Құтурыдың кезеңдері: Жасырың кезең -10 күннен 1 жылға дейін
- ◎ (1-3 ай) Продромальды кезең –депрессия кезеңі
- ◎ -1-3 күн Қозу кезеңі
- ◎ -2-3 күн Паралитикалық (терминальды) кезең сағат
- ◎ Құтырудың ерекше белгілері: Гидрофобия
- ◎ Аэрофобия,
- ◎ фотофобия,
- ◎ Акустикофобия
- ◎ Психомоторлы қозу Сиалорея Параличтер – салданулар (өлудің алдында)

## Құтырудың клиникалық жіктелуі

1. Классикалық түрі
2. Бульбарлы түрі
3. Паралитикалық түрі – бәсеңді құтыру
4. Мишық түрі



## Продромальды кезеңінің белгілері:

- ⊙ қорқыныш сезімі
- ⊙ апатия
- ⊙ депрессия
- ⊙ тістегін аймақта ауру сезімі, қабыну, гиперестезия
- ⊙ иіс сезу және есту галлюцинациялары (бетті тістегенде)
- ⊙ температура 37,2-37,3



## Қозу кезеңінің белгілері:

- ◎ Мазасыздық
- ◎ Тахикардия, тахипноэ
- ◎ Гидрофобия, аэрофобия, фотофобия, акустикофобия
- ◎ Мидриаз, экзофтальм
- ◎ Сиалорея
- ◎ Қозу
- ◎ Жүрек, тыныс жетіспеушілігі





## Салыстырмалы диагностикасы:

- Сіреспе
- Энцефалит
- Истероневроз
- Атропин, стрихнинмен улану
- Алкогольды қозу



## Емдеуі:

- ⦿ Аурудың емі қолайсыз
- ⦿ Науқасты қараңғы, тыныш палатаға оңашалау
- ⦿ Морфин, аминазин, димедрол, хлоралгидрат клизма арқылы
- ⦿ Өкпенің жасанды вентиляциясы
- ⦿ Антирабиалық иммуноглобулиннің ауру кезінде әсері жоқ
- ⦿ Болжамы қолайсыз, ауру өліммен аяқталады.

# Алдын алу

## Шаралары

### При укусе животного необходимо провести ряд срочных мероприятий:

Важно помнить, что заражение происходит через укусы, оцарапывание, ослюнение больным животным, а также при контакте с предметами, загрязненными инфицированной слюной – поэтому не стоит недооценивать опасность этого заболевания и в любом случае обратиться за медицинской помощью.



1

#### Промыть рану теплой водой с мылом

Желательно использовать хозяйственное, так как в нем больше щелочи. Также рану можно обработать 40-70 градусным спиртом или настойкой йода.



2

#### Вызвать обильное кровотечение из раны

Есть шанс, что вирус, попавший в кровь, с ней же и выйдет. Можно надрезать рану ножом и выдавить из раны как можно больше крови.



3

#### Как можно быстрее обратиться за медпомощью

И не важно, укусил вас дикий зверь или домашний питомец - обязательно обратитесь к врачу.



4

#### Провести курс антирабического лечения

Сначала вводится вакцина вместе с анти-сывороткой - антитела помогают уничтожить вирус. Потом делают еще 5-6 инъекций вакцины в плечо по определенной временной схеме. Во время вакцинации и в течение 6 месяцев после последней прививки запрещено употребление алкоголя.



5

#### Животное желательно показать ветеринарам

Собаки, кошки и другие животные, кусавшие людей или других животных, обычно находятся на карантине под наблюдением специалистов в течение 10 дней. Этим правилом не стоит пренебрегать, так как возбудитель бешенства может находиться в слюне больного животного за 10 дней до появления первых признаков заболевания. То есть зверь может вести себя вполне «нормально» – но уже быть заразным.

## ○ Қорытынды

- Құтыру сирек кездесетін ауру болғанымен адам үшін абсолютті летальды инфекция. Дүние жүзінде құтырудан жыл сайын адам өлімге ұшырайды және 1 млн жануарлар өледі.
- Бұл ауру ежелгі замнан белгілі. Клиникасын К. Цельс анықтаған. Л.Пастер 1885 ж. құтырған жануарлар тістеген адамдарға вакцина еңгізген ж. В.Бабеш, 1903 ж. А.Негри құтырудан өлген жануарлардың ми клеткаларының цитоплазмасында оксифильды қосындыларды анықтаған – олар Бабеш-Негри денешіктері деп аталады – ретроспективті диагноз қоюға өте маңызды ж. П.Ремленже аурудың вирус тық этиология сын дәлеледеген.

A close-up photograph of a dandelion seed head against a bright blue sky. The seed head is in the lower-left corner, showing its green, textured base and several brown, pointed seed pods. Numerous thin, golden-brown stems extend upwards and outwards, each topped with a delicate, white, feathery seed. The background is a clear, vibrant blue sky with some light, wispy clouds. The overall composition is bright and airy.

**Назарларыңызға  
рахмет!!!**